

Тектонічна будова України

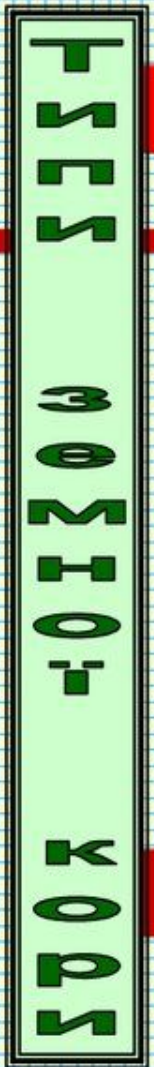
8 клас

I. Внутрішня будова Землі.

Типи земної кори

I, II, III – літосферні плити

1. Материкова

1) 3 шари гірських порід

2) потужність: 30 – 80 км.

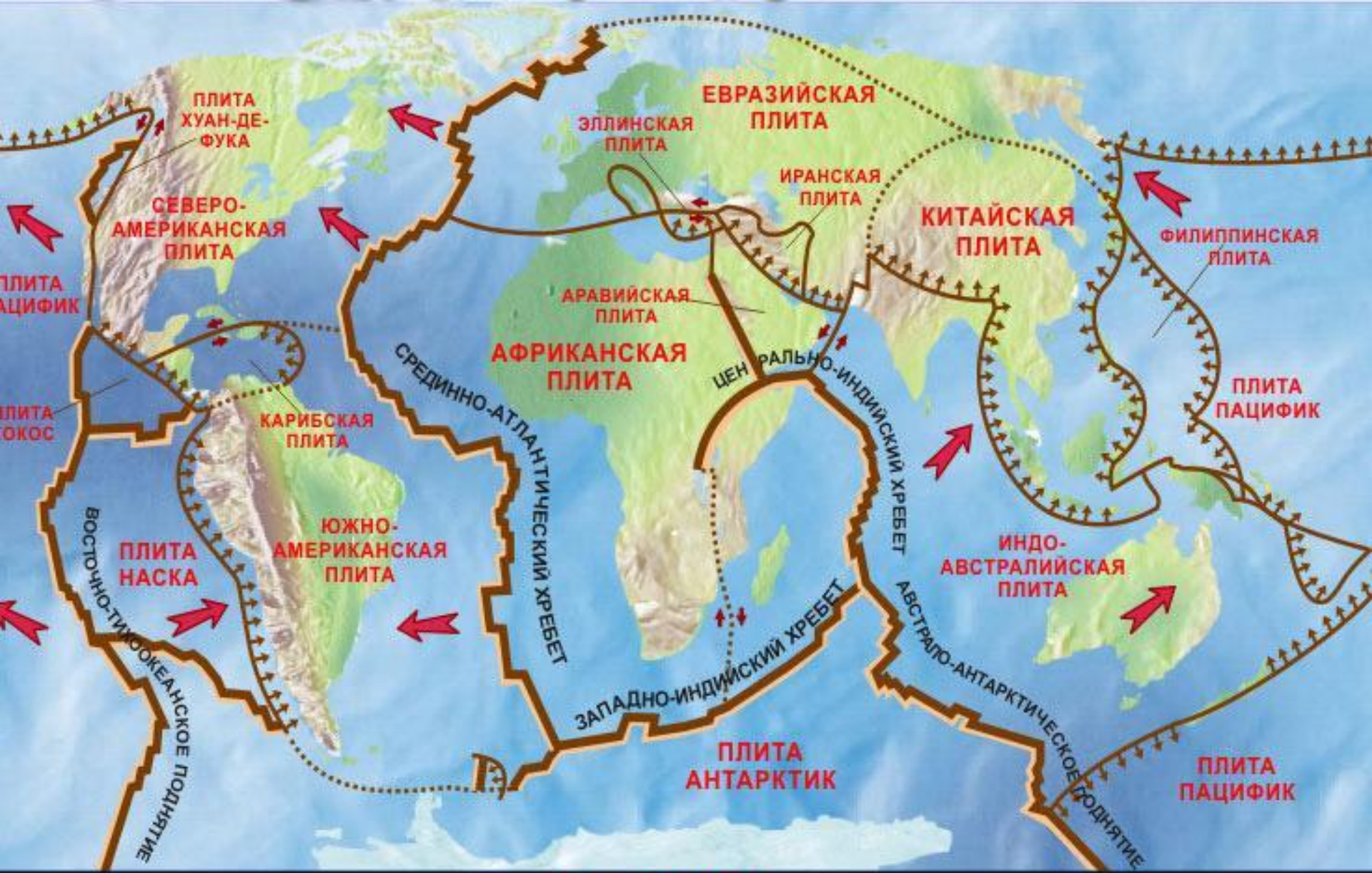
2. Океанічна

1) 2 шари гірських порід

2) потужність: 5 – 10 км.

Астеносфера – в'язкий, пластичний шар у верхній мантії, по якому рухаються літосферні плити

ГРАНИЦЫ ПЛИТ

РАСШИРЯЮЩИЙСЯ ХРЕБЕТ
 ЗОНА СУБДУКЦИИ

ТРАНСФОРМНЫЙ РАЗЛОМ
 ПРЕДПОЛАГАЕМАЯ ГРАНИЦА

НАПРАВЛЕНИЕ СДВИГА

© ООО «Кирилл и Мефодий»

Литосферные плиты Земли.

ТЕКТОНІЧНІ СТРУКТУРИ

ТЕКТОНІЧНІ СТРУКТУРИ

(різні за будовою та віком
ділянки літосфери)

Корисні копалини

Форми рельєфу

ПЛАТФОРМИ → рівнини

(відносно стійкі ділянки
літосфери)

ПОЯСИ СКЛАДЧАТОСТІ → гори

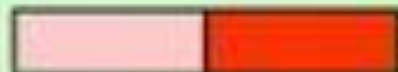
(рухомі ділянки літосфери)

ДАВНІ

(докембрійські)

AR-PR

3,5-1 млрд. років

МОЛОДІ

(епігерцинські)

пізній PZ

300 млн. років

ОРОГЕНЕЗИ

(епохи горотворення):

Байкальський (n PR)

Каледонський (p PZ)

Герцинський (n PZ)

Мезозойський (MZ)

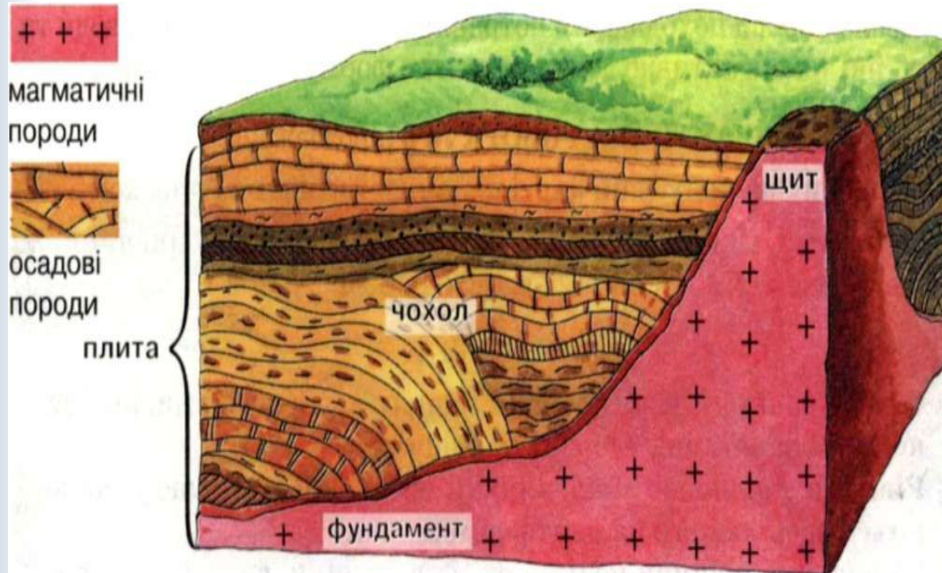
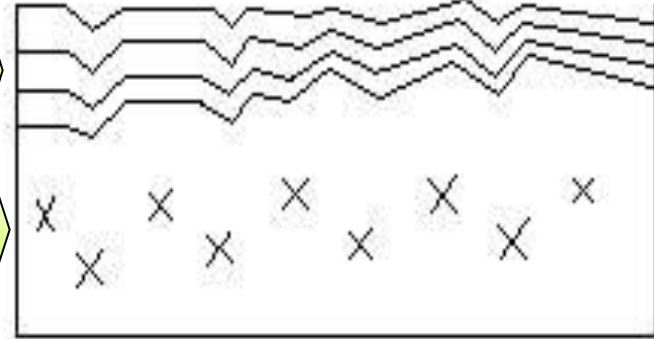
Альпійський (KZ)

Платформа- стійка малорухлива вирівняна ділянка літосферної плити

Осадовий чохол

Кристалічний
фундамент

Внутрішня будова
платформи
(вертикальна)

Горизонтальна будова платформ

(за потужністю осадового чохла)

Плита	Западина	Щит
		
частина платформи перекрита потужним осадовим чохлом	ввігнута частина платформи заповнена потужним шаром осадових порід	частина платформи, де кристалічний фундамент виходить на поверхню (товщина осадового чохла не більше 500 м)

Щит

Плита

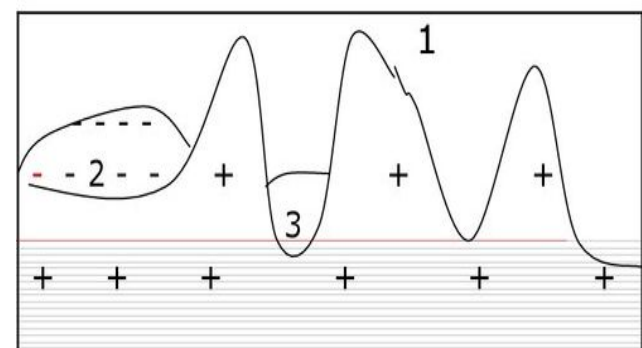
Осадочий чохол

Кристалічний фундамент

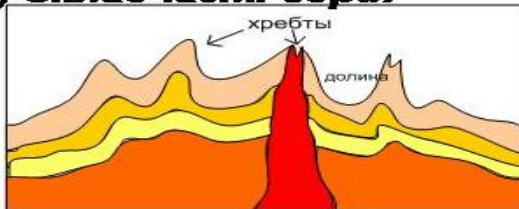
Складчасті пояси - рухомі ділянки земної кори, в межах яких шари гірських порід зім'яті в складки

- ❑ У межах рухомих поясів виділяють:
 - ❖ Складчасті споруди(1)
 - ❖ Краєві(передгірські) прогини (2)
 - ❖ Міжгірські прогини(3)

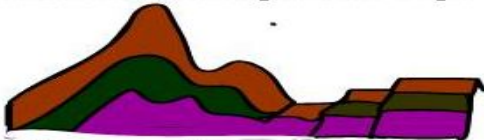

Складчасті області

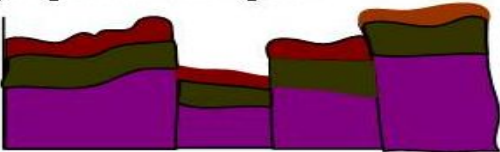
А) Складчасті гори.

Б) Складчато-брилові гори

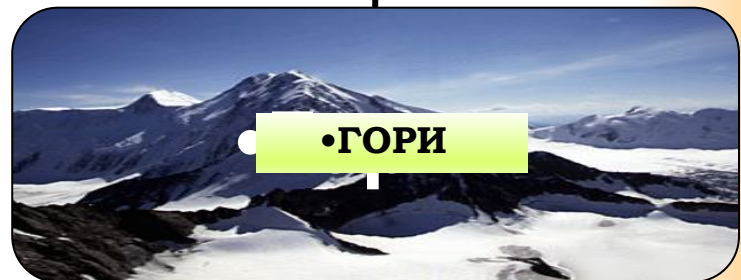
В) Брилові гори.

Залежність рельєфу від будови земної кори

▪ Залежність
рельєфу від будови
земної кори

Складіть співвідношення

1.	<u>Тектонічна будова</u>	а) частина платформи, яка має кристалічний фундамент і осадовий чохол.
2.	<u>Літосферні плити</u>	б) будова земної кори, яка відображає її складові структурні елементи.
3.	<u>Платформи</u>	в) прогини в фундаменті платформ і плит.
4.	<u>Плити</u>	г) найбільші частини земної кори, обмежені глибинними розломами.
5.	<u>Щити</u>	д) частина платформи, в якій кристалічний фундамент виходить на денну поверхню, в якій відсутній або незначної потужності осадовий чохол.
6.	<u>Западини</u>	е) стійка, порівняно вирівняна ділянка земної кори.
7.	<u>Складчасні області (області складчастості)</u>	ж) межі літосферних плит, де відбувається їх сходження і гірські породи зім'яті в складки.

Складіть співвідношення

1. Тектонічна будова

2. Літосферні плити

3. Платформи

4. Плити

5. Щити

6. Западини

7. Складчасні області
(області складчастості)

а) частина платформи, яка має кристалічний фундамент і осадовий чохол.

б) будова земної кори, яка відображає її складові структурні елементи.

в) прогини в фундаменті платформ і плит.

г) найбільші частини земної кори, обмежені глибинними розломами.

д) частина платформи, в якій кристалічний фундамент виходить на денну поверхню, в якій відсутній або незначної потужності осадовий чохол.

е) стійка, порівняно вирівняна ділянка земної кори.

ж) межі літосферних плит, де відбувається їх сходження і гірські породи зім'яті в складки.

Тектонічна будова України

Східноєвропейська давня докембрійська платформа

Блоки платформи складені магматичними породами

- Український кристалічний щит (УКЩ)
- Воронежський кристалічний масив (ВКМ)

Блоки платформи складені осадовими породами

- Волино-Подільська плита (ВПП)
- Галицько-Волинська западина (ГВЗ)
- Причорноморська западина (ПЧЗ)
- Донецько-Дніправська западина (ДДЗ)
- Донецька складчаста спруда (ДСС)

Молоді палеозойські платформи (плити)

**Скіфська
платформа**

**Західноєвропейська
платформа**

Середземноморський рухомий пояс

Карпатська складчаста система

Карпатська складчаста споруда

Передкарпатський крайовий прогин

Закарпатська западина

Кримська складчаста система

Складчаста споруда гірського Криму

Індоло-Кубанський прогин

Чорноморська западина

Зона сучасної сейсмічної активності

- **У Карпатах і Кримсько-Чорноморському регіоні** можливі землетруси силою **6 – 8 балів** за **12-бальною міжнародною шкалою**.
- **У Карпатах** епіцентри землетрусів 1977 і 1986 років знаходилися на території Румунії. Тоді коливання земної кори відчувалося на значній частині Правобережної України.
- З IV ст. до н.е. і до наших днів у Криму зафіксовано близько 80 сильних землетрусів.
- **Землетруси в Криму:** У 1927 р. в Криму сталися два землетруси, що спричинили руйнування на узбережжі від Севастополя до Феодосії. Зокрема зруйнувалася частина скелі під відомим палацом “Ластівчине гніздо”. Відтоді руйнівних землетрусів не було. Проте чутливі сейсмічні прилади щорічно фіксують десятки слабких поштовхів. Більшість їх епіцентрів знаходиться у Чорному морі між Ялтою і Гурфузом на глибині від 10 до 40 км під дном – там, де плита Чорноморської западини занурюється під континентальну земну кору.

Назвіть тектонічні структури в межах України

